

Kalliosinisiipi

Fetörtsblåvinge
Scolitantides orion

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Rauhoitettu (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Kalliosinisiipi on pieni tummansinihohtoinen päiväperhonen, jonka siipiväli on 20–32 mm. Etusiiven yläpinnan tumma keskitäplä ja tummat reunatäplät molemmissa siipipareissa ovat hyviä lajituntomerkkejä. Siiven reunojen valkoiset siipiripset ovat vahvasti mustatäplikkäät. Siipien alapinnat ovat hyvin vaaleat ja myös niissä on suuria mustia täpliä. Kalliosinisiiven voi sekoittaa äärimmäisen uhanalaiseen harjusinisiipeen (*Pseudophilotes vicrama*), joka kuitenkin harvoin lentää samanlaisissa kalliomaastoissa. Sinisiipilajit erottaa toisistaan siipien alapinnan perusteella.

Elinympäristö ja levinneisyys

Kalliosinisiipi elää nimensä mukaisesti avoimilla kallioilla, kivikkorinteillä ja kalliokedoilla. Perhonen lentää tyypillisesti lähellä kallion pintaa ja nousee harvoin korkeammalle; joskus niitä nähdään kaukanakin elinpaikoiltaan. Lentoaika on toukokuun puolivälistä kesäkuun loppupuolelle; parasta aikaa on kesäkuun alkupuolisko. Joinakin vuosina perhosia on tavattu vielä heinä-elokuussa toisena sukupolvena.

Toukka elää maksaruohoilla (*Sedum*), joten perhonen tarvitsee maksaruohoa kasvavia kalliomaastoja lisääntyäkseen. Lajia esiintyy harvinaisena ja hyvin paikoittaisena Etelä- ja Kaakkois-Suomen alueella, yleensä vesistöjen liepeillä.

Nykytila ja uhkatekijät

Kalliosinisiipi on taantunut ja hävinnyt monilta vanhoilta esiintymisalueilta. Taantumista on tapahtunut muun muassa sopivien avoimien elinalueiden ja metsäpalojen sekä kuluksen vähentymisen seurauksena. Lajille sopivia ketoja, niittyjä ja nummia uhkaa umpeenkasvu metsittymisen sekä niittokulttuurin ja luonnonlaidunnuksen loppumisen myötä. Uhkana voivat olla myös kallioiden maankäyttö, murskaus ja rakentaminen. Saimaan alueella kalliosinisiiven paikalliset kannat ovat 2000-luvulla monin paikoin elpyneet, ja uusiakin elinpaikkoja on löydetty kallioisilta saarilta.

Hoitosuosituks

Erityisesti suojeltavan ja rauhoitetun kalliosinisiiven elinympäristöt tulee pitää riittävän avoimena ja esiintymät turvata. Umpeenkasvua voidaan torjua mekaanisella harvennuksella, niitolla ja haitallisten vieraslajien poistolla. Hoitotoimenpiteet tulee tehdä niin, etteivät ne vaaranna esiintymän säilymistä. Toukat elävät pääasiassa isomaksaruoholla (*Sedum telephium*), joten maksaruohokasvustoja on varottavaa toimenpiteiden yhteydessä. Osa lajin elinympäristöistä on metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä (harvahkopuustoiset kalliot ja kivikot), joiden ominaispiirteiden muuttaminen on kielletty ja joiden ominaispiirteiden säilyttämiseen voi hakea ympäristötukea. Lisäksi kalliosinisiiven tarvitsemien perinneympäristöjen luonnonhoitotoihin ja vapaaehtoiseen suojeeluun on mahdollista hakea rahoitusta METSO-ohjelman kautta.

Lähteet

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Luonnonsuojelulaki 1096/1996. Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961096>. Viitattu 26.9.2022.

Metsälaki 1093/1996. Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961093>. Viitattu 26.9.2022.

Rassi, P., Alanen, A., Kemppainen, E., Vickholm, M. & Väisänen, R. 1985. Uhanalaisten eläinten ja kasvien suojelutoimikunnan mietintö. Osa II Suomen uhanalaiset eläimet. Komiteamietintö 1985:43, Ympäristöministeriö, Helsinki. 466 s.

Suomen Lajitietokeskus, kalliosinisiipi. Saatavilla: <https://laji.fi/taxon/MX.60836>. Viitattu 26.9.2022.

Vainio, M., Kekäläinen, H., Alanen, A. ja Pykälä, J. 2001. Suomen perinnebiotoopit. Perinnemaisemaprojektin valtakunnallinen loppuraportti. Suomen ympäristö 527. Helsinki. 163 s.

Kuvat: Pekka Malinen, CC-BY-NC-4.0, [Laji.fi](https://laji.fi)